

Կրթություն

Շաբաթաթերթ «Krtutian» (education) weekly «Кртутян» (образование) еженедельник 10.11.2021թ. չորեքշաբթի թիվ 46 (1019)

Օլիմպիադա

Կառավարություն

Լույս իջնի հոգուդ, **Վահրամ Զազյան**, մաթեմատիկայի մեր մեծ ուսուցիչ... Այս նախադասությունը միաբերան կարող են արտաբերել Քո բոլոր աշակերտները, եւ հատկապես նրանք, ովքեր Քո արտադասարանական «Ոսկե գրքույկ» ակումբի անդամ են եղել, հիացել «մաթեմատիկայի սիմֆոնիայով», ապացուցել, որ երկու անգամ երկուսը հավասար է... հինգի... ովքեր անգիր գիտեին միջին դասարանների բոլոր խնդրագրքերի բոլոր խնդիրները՝ իրենց լուծումներով, լուծման տարբերակներով... Հապա օլիմպիադաները... Հավատացե՛ք, դրանք իրոք ցանկալի տոներ էին մեզ համար: Վերհիշե՛մ մի դրվագ: Հարեվան դպրոցում մաթեմատիկայի առարկայական օլիմպիադայի քաղաքային փուլն էր: Հանձնաժողովի նախագահը երջանկահիշատակ **Սամսոն Դաղբաշյանն** էր, ով այդ օրը պարզապես ապշեց զազյանականների իմացությամբ... Առավոտյան, երբ վիճակագրությամբ պարզվեց, թե որ առաջադրանքներն են տրվելու օլիմպիադայի մասնակիցներին, մեծարգո Դաղբաշյանը պատվիրեց հանձնաժողովի անդամներից մեկին՝ գրադարանից բերել տվյալ խնդրագրքերը: Մինչ գրքերը տեղ կհասնեին, լեզենդար դասարանի երկու աշակերտներս նայեցինք միմյանց, ապա առանց մի որեւէ խոսքի՝ մոտեցանք գրատախտակին, կավիճով այն բաժանեցինք երկու մասի եւ սկսեցինք գրել երկու տարբերակների բոլոր առաջադրանքների տեքստերը ճիշտ այնպես, ինչպես կային խնդրագրքերում. դասագրքերի կարիքն այլևս չզգացվեց... Ավելորդ է նշել, որ այդ առաջադրանքների հնարավոր բոլոր լուծումները եւս գիտեինք վաղուց եւ մեզ համար դժվար չէր մի քանի թույլից հանձնաժողովին հանձնել անթերի աշխատանքների երկու տեսոր... Դրանից հետո, ավա՛ղ, ես չեմ հիշում նման մի դեպք իմ երեխաների դպրոցական առօրյայից: Ճիշտ է, օլիմպիադաները միմյանց հաջորդում են պարբերաբար, եւ, թվում է, դարձել են սովորական իրադարձություններ, սակայն ազնիվ մրցակցության ոգին եւ պատանեկան ինքնադրսերուման բնական մղումները միշտ էլ ենթակա են մեծ խանդավառության. միայն թե մեծերս կարողանանք դա գնահատել եւ արթնացնել:

Չմոռանանք, օլիմպիադաները վաղուց փորձարկված եւ անչափ հետաքրքրական գործընթացներ են մասնակից բոլոր աշակերտների համար: Չզլանանք, ոգեւորվենք եւ ոգեւորենք մերոնց: Թող նրանց պատանեկան խանդավառությունը վերածվի գիտելիքի հանդեպ տենչի: Իսկ գիտելիքը մեզ պետք է հանապազօրյա հացի պես: Իմացությունն է կերտում ապագան: **(տե՛ս՝ նաեւ էջ 2)**

Գ. Մ.

Հայաստանը՝ ԵՄ «Հորիզոն Եվրոպա» ծրագրի ասոցացված անդամ

Կառավարության՝ նոյեմբերի 4-ին կայացած նիստում հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության եւ Եվրոպական միության միջեւ «Հորիզոն Եվրոպա» հետազոտությունների եւ նորարարության շրջանակային ծրագրին Հայաստանի Հանրապետության մասնակցության մասին» համաձայնագիրը ստորագրելու Կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության առաջարկությունը: Ծրագիրը նախատեսված է 2021-27 թվականների համար:

ԿԳՄՍ նախարար **Վահրամ Դումանյանը** զեկուցել է, որ համաձայնագրի ստորագրմամբ Հայաստանի գիտնականներն ու գիտական խմբերը համաշխարհային մակարդակի եւ մշակութային գիտական հետազոտությունների ամմիջական մասնակիցը դառնալու հնարավորություն են ստանում:

Հարունակությունը՝ էջ 2

Աշխարհի հետ

Համագործակցության ամրապնդում ակադեմիաների միջեւ

ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայում տեղի է ունեցել նախագահության ընդլայնված նիստ՝ Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի պատվիրակության մասնակցությամբ: Ներկա էին ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար **Վահրամ Դումանյանը**, Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարար **Վահագն Խաչատրյանը**, Գիտության կոմիտեի նախագահ **Սարգիս Հայրոջյանը**, ՀՀ-ում ՌԴ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան **Սերգեյ Կոպիրկինը**, ինչպես նաեւ ՀՀ ԳԱԱ եւ ՌԳԱ ներկայացուցիչներ:

Նիստի ընթացքում ստորագրվել է ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի եւ Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի միջեւ գիտական համագործակցության միջոցառումների ծրագիրը: Գիտական համագործակցության ճանապարհային քարտեզը ստորագրել են ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս **Աշոտ Սաղյանը** եւ ՌԳԱ նախագահ, ակադեմիկոս **Ալեքսանդր Սերգեևը**:

Հարունակությունը՝ էջ 2

Համակարգ

2022 թվականի երիտասարդական մայրաքաղաքը Հրազդանն է

ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը հայտարարել է ՀՀ 2022 թվականի երիտասարդական մայրաքաղաքը: Հայտերի գնահատման ամփոփիչ փուլի ընթացքում փորձագիտական գնահատման եւ կարճ հաղորդագրությամբ (SMS) քվեարկության արդյունքում «Հայաստանի Հանրապետության 2022 թվականի երիտասարդական մայրաքաղաք» մրցույթի կազմկոմիտեն երիտասարդական մայրաքաղաք է հռչակվել Հրազդանը, որը հավաքել է առավելագույն միավորներ: Մրցույթի համար հայտ էին ներկայացրել Ալավերդին, Արմավիրը, Եղեգնաձորը եւ Հրազդանը:

Կազմկոմիտեի նախագահ, ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ **Արթուր Մարտիրոսյանը** շնորհակալություն է հայտնել կազմկոմիտեի անդամներին, փորձագետներին եւ քաղաքների աշխատակազմերի ներկայացուցիչներին՝ կատարած հսկայական աշխատանքի համար:

Հարունակությունը՝ էջ 6

Հայաստանը՝ ԵՄ «Հորիզոն Եվրոպա» ծրագրի ասոցացված անդամ

սկիզբը՝ էջ 1

«Այսինքն՝ մեր գիտնականների հետազոտական հայտերը կֆինանսավորվեն ԵՄ կողմից, ավելին, նրանց հասանելի կլինեն ԵՄ երկրների գիտական ենթակառուցվածքները, ինչը շատ կարևոր է գիտության զարգացման տեսանկյունից: Հնարավորություններ են նախատեսված բարձր տեխնոլոգիական ոլորտի ստարտափերի, փոքր ու միջին ձեռնարկությունների աջակցության համար: Մասնակցությունը «Հորիզոն Եվրոպա» ծրագրին կապահովի եվրոպական գիտական տարածքում Հայաստանի ինտեգրման շարունակականությունը»,- նշել է նախարարը՝ տեղեկացնելով, որ գործընթացը սկսվել է դեռևս 2016 թվականից՝ «Հորիզոն 2020» շրջանակային ծրագրին ՀՀ մասնակցությամբ: «Հորիզոն Եվրոպա» ծրագիրը համարվում է «Հորիզոն 2020» շրջանակային ծրագրի շարունակությունը: Ասոցացված անդամի կարգավիճակը հնարավորություն կտա Հայաստանից ներկայացված և ընդունված հայտերի համար ակնկալելու գիտական դրամաշնորհների տրամադրում:

Նախարար Վահրամ Դումանյանի խոսքով՝ նախատեսվում են մի շարք թիրախային միջոցառումներ, որոնք կնպաստեն ԵՄ հիշյալ ծրագրին Հայաստանի գիտական հանրության մասնակցության ընդլայնմանը:

«Մասնավորապես՝ նախատեսում ենք գիտական հանրության իրազեկվածության բարձրացում, հայտերի լրացման խորհրդատվություն և տեխնիկական աջակցություն, ազգային մակարդակում «Հորիզոն Եվրոպա» ծրագրի կոորդինացիան և կոնտակտային անձանց ինստիտուտի ակտիվացում և այլն»,- նշել է նա՝ հույս հայտնելով, որ նշված միջոցառումները կնպաստեն, որ ՀՀ գիտնականներն ու գիտական խմբերը ծրագրին մասնակցեն ավելի բարձր որակական չափանիշների բավարարող հայտերով:

Վահրամ Դումանյանը տեղեկացրել է նաև, որ ԵՄ «Հորիզոն Եվրոպա» շրջանակային ծրագրին մասնակցելու ֆինանսական պարտավորություններն իրականացվելու են ՀՀ պետական բյուջեով գիտության ոլորտին հատկացվող ամենամյա միջոցների հաշվին: Կախված մեր գիտնականների ակտիվությունից՝ անդամության վճարի մի մասը՝ մինչև 50 տոկոսը, կարող է վերադարձվել:

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը շեշտել է, որ գիտության ոլորտի զարգացումը Կառավարության առաջնահերթություններից է. 2022 թվականի պետական բյուջեի նախագծով՝ գիտության ոլորտի հատկացումներն ավելացվել են 83 տոկոսով, իսկ թեմատիկ հետազոտությունների ֆինանսավորման ծավալը ավելացվելու է 2,5 անգամ՝ կազմելով 6,7 մլրդ դրամ: Գիտությանը, մասնավորապես կիրառական գիտության ծրագրերին ուղղված պետական հատկացումներ են նախատեսված նաև այլ պետական գերատեսչությունների, օրինակ՝ Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարության պետական ֆինանսավորման շրջանակում:

4. ՍԱՆՈՒԿՅԱՆ

Համագործակցության ամրապնդում ակադեմիաների միջև

սկիզբը՝ էջ 1

ՀՀ ԳԱԱ նախագահության որոշմամբ՝ ՌԳԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ալեքսանդր Սերգեյեվի շնորհվել է ՀՀ ԳԱԱ պատվավոր անդամի կոչում:

ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Աշոտ Սադյանն իր ելույթում նշեց, որ ճանապարհային քարտեզը ենթադրում է համատեղ հետազոտությունների շարունակություն և համագործակցություն Հայաստանի և Ռուսաստանի համար արդիական և առաջնահերթ ուղղություններով:

«Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի համար մեծ նշանակություն ունի Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի հետ համագործակցությունը, հատկապես, որ մեր ակադեմիաները, մեր գիտնականները պատմականորեն կապված են իրար հետ: Կարևոր է, որպեսզի մեր համագործակցությունը տեղափոխվենք նոր, ավելի բարձր մակարդակի վրա: Ես վստահ եմ, որ մեր համագործակցությունը բավականին հագեցած է գիտականորեն արդյունավետ կլինի, և մեր ինստիտուտների պատասխանատու մոտեցման, կառավարությունների աջակցության շնորհիվ կհասնենք լուրջ հաջողությունների, որը մեծ դեր կխաղա մեր երկրների տնտեսության զարգացման համար»,- նշել է ակադեմիկոս Աշոտ Սադյանը:

Իր ելույթում ՌԳԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ալեքսանդր Սերգեյեվը նշել է. «Մենք ունենք շատ ընդհանուր խնդիրներ: Չնայած նրան, որ մեր երկրները տարբեր են ֆորմատով և քաղաքական կառուցվածքով, մեր գիտնականները պետք է միավորվեն: Մենք ունենք բավականին լավ ներուժ՝ իրար հետ աշխատելու և օգնելու համար: Ծանապարհային քարտեզը հստակ ցույց է տալիս այն կարևոր ուղղությունները՝ հիմնարար և կիրառական, որոնք արդյունավետ են մեր պետությունների շահերի համար»:

Ծանապարհային քարտեզում նշված հատեղ հետազոտությունները ներառում են ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի, ինֆորմատիկայի, նանոտեխնոլոգիաների, կենսաբանական գիտությունների և կենսատեխնոլոգիայի, քիմիայի և նյութերի մասին գիտության, պատմաբանասիրական, բժշկական, գյուղատնտեսական հետազոտությունների, էներգետիկայի, մեխանիկայի ոլորտները: Ծանա-

պարհային քարտեզում նշված են 54 համատեղ հետազոտություններ և նախագծեր:

Ողջույնի խոսքում ՀՀ ԿԳՄՍ նախարար Վահրամ Դումանյանն անդրադարձել է հայ-ռուսական երկկողմ գիտական հետաքրքրություններին՝ նշելով, որ խորհրդային գիտական դպրոցը, որից սերուն են ինչպես Ռուսաստանի, այնպես էլ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիաները, եղել է հզոր և հայտնի դարբնոց:

«Մենք հպարտությամբ ենք արձանագրում, որ եղել ենք այդ հզոր գիտական համակարգի մասը: Խորհրդային գիտական դպրոցով անցած շատ գիտնականներ այսօր էլ Հայաստանում շարունակում են արդյունավետորեն աշխատել՝ իրենց նպաստը բերելով ոլորտի զարգացմանը: Սակայն այսօր մենք ապրում ենք բոլորովին այլ իրավիճակում մեջ. փոխվել է կյանքը, փոխվել են կրթության և գիտության համակարգերը: Խորհրդային ժամանակների անվճար բարձրագույն կրթության համակարգը այլևս չկա, իսկ գիտությունը, լինելով բարձրագույն կրթության անսկզբալի ու շարունակությունը, մեր առջեւ դնում է նոր մարտահրավերներ»:

Հայաստանի և Ռուսաստանի գիտական համակարգերի առջեւ ծառայած խնդիրների մեջ այսօր էլ կան մի շարք համընկնումներ, որոնք անհրաժեշտություն են դարձնում ուժերի միավորումը: Մենք այսօր երիտասարդների համար գիտությունը իրապուրիչ դարձնելու խնդիր ունենք: Կարծում եմ, որ այդ խնդիրը Ռուսաստանում էլ կա: Մենք ունենք շատ տաղանդավոր երիտասարդներ, որոնք հետազայում գերադասում են աշխատել Հա-

յաստանից դուրս, որովհետև դրանք նրանք ավելի եկամտաբեր աշխատանք են գտնում:

Գիտության ոլորտի զարգացումը ՀՀ կառավարության առաջնահերթ խնդիրներից է: Մենք հաջորդ տարվա պետական բյուջեի նախագծում գիտության ոլորտի պետական ֆինանսավորման կտրուկ աճ ենք նախատեսել: Ամրագրել ենք նաև գիտական արդյունքի չափելիության որոշակի պահանջներ, և այդ ուղղությամբ արված քայլերը գիտական հանրության կողմից դրական արձագանքի են արժանացել»,- նշել է Վահրամ Դումանյանը:

Նրա խոսքով՝ գիտության հանդեպ հետաքրքրությունը մեծացնելու պետական քաղաքականությունը լինելու է շարունակական: Այս համատեքստում նախարարը կարևորել է գիտության հանրահռչակումը՝ նշելով, որ սերը գիտության հանդեպ ձեռավորվում է դպրոցից:

ԳԱԱ ընդլայնված միստում ողջույնի խոսքով հանդես են եկել նաև ՀՀ-ում ՌԴ արտակարգ և լիազոր դեսպան Ս. Կոպիլիկինը, ՀՀ ԲՏԱ նախարար Վ. Խաչատուրյանը:

Նշենք, որ Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի պատվիրակության ընդունել է նաև ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը:

Տեղի է ունեցել նաև հանդիպում Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբրելի Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հետ: Պատվիրակությունն այցելել է նաև Մատենադարան՝ Մեսրոպ Մաշտոցի անվան իրն ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտ, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ:

Կարինե ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Համակարգ

Պետք է խրախուսել օլիմպիական խմբակների գործունեությունը

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար Վահրամ Դումանյանը հանդիպել է դպրոցականների 2021-2022 ուսումնական տարվա առարկայական օլիմպիադաների հանրապետական համձեռնակության նախագահների հետ:

Հանդիպմանը մասնակցել է նաև նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանը:

Ողջունելով ներկաներին՝ նախարար Վահրամ Դումանյանը նշել է, որ ՀՀ դպրոցականներն ավանդաբար լավ արդյունքներ են գրանցում միջազգային օլիմպիադաներում, սակայն ըստ վիճակագրության՝ այդ օլիմպիադաներին, հատկապես բնագիտական և ճշգրիտ գիտությունների գծով, գրեթե միշտ մասնակցում են նույն դպրոցների աշակերտները: Նախարարն ընդգծել է, որ պետք է անել հնարավորը՝ մեծացնելու տարբեր դպրոցների երեխաների ընդգրկվածությունը օլիմպիական գործընթացում: Այդ նպատակով Վահրամ Դումանյանն առաջարկել է խրախուսել դպրոցներում օլիմպիական խմբակների կազմակերպումը:

«Դպրոցները պետք է հավուր պատշաճի

իրենց աշակերտներին տեղեկացնեն օլիմպիադաների անցկացման և մասնակցության մասին, ինչպես նաև դպրոցներում ձեռավորեն օլիմպիական մթնոլորտ»,- շեշտել է նախարարը:

ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանն իր հերթին նշել է, որ պայմանավորված Քովիդ-19 համավարակով՝ այս տարի ևս առաջնահերթություն է օլիմպիականների անցկացման ընթացքում խստորեն

պահպանել հակահամաճարակային կանոնները:

Ներկաները քննարկել են հատկապես դպրոցական փուլում գնահատման օբյեկտիվության խնդիրը: Գնահատման գործընթացը բարելավելու նպատակով ոլորտի պատասխանատուներն առաջարկել են ներկայացնել համապատասխան առաջարկներ:

Հանդիպման օրակարգի հաջորդ հարցը վերաբերել է 2022 թ. Հայաստանում անցկացվելիք կենսաբանության միջազգային օլիմպիադային: Նշվել է, որ վերջերս հանդիպում է տեղի ունեցել կազմակերպիչ անդամների հետ, և պետք է հնարավորինս աջակցել կազմակերպիչ կենսաբանության միջազգային օլիմպիադան մեր երկրում բարձր մակարդակով անցկացնելու համար: Նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանը ներկաներին տեղեկացրել է, որ ՀՀ բյուջեից հատկացվել են համապատասխան միջոցներ՝ միջազգային այդ կարևոր միջոցառումը պատշաճ կազմակերպելու համար:

Հեղինակ՝ ՀՈՒԿՅԱՆՆԻՍՅԱՆ

Աշխարհի հետ

Բուհ

Առկա է հարաբերությունների զարգացման ներուժ

Ռեկտորների ընտրություններ

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Վահրամ Դումանյանը ընդունել է Հայաստանի Հանրապետությունում...

սովորում է ՀՀ 18 ուսանող: Դեսպանի խոսքով՝ Եստոնիայի համրակրթական համակարգը...

երկու պետությունների բուհերի միջազգայնացման գործընթացի կատարելագործմանը...

Անդրադառնալով մշակույթի ոլորտին՝ Վահրամ Դումանյանը նշել է, որ երկու երկրների միջև...

Ողջունելով դեսպանին նախարար Վահրամ Դումանյանը մեծապես կարեւորել է երկու բարեկամական երկրների համագործակցությունը...

Վահրամ Դումանյանը կարեւորել է համագործակցությունը գիտության ոլորտում համատեղ ծրագրեր իրականացնելու, ինչպես նաեւ...

ՀՀ-ում Եստոնիայի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռինա Կալյուրանդն...

«ՀՀ կառավարությունը կարեւորում է հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումները, եւ ներկայումս Տավուշի մարզում փորձարկվում են դպրոցական առարկայական մոդուլները...

Նախարարն անդրադարձել է նաեւ բարձրագույն կրթության ոլորտում համագործակցությանը...

Նախագիծ

Դպրոցների երկարօրյա խմբերի օրինակելի ծրագրեր

ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը հանրային քննարկման է ներկայացրել հանրակրթական հիմնական ընդհանուր ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատության երկարօրյա խմբի կրթական օրինակելի ծրագրերի նախագիծը...

րոցի կողմից այդ խմբում ընդգրկված ցածր առաջադիմությամբ սովորողների երկարօրյա ուսուցման ծրագիրը ըստ կրթության աստիճանների (տարրական եւ միջին դպրոց), ինչպես նաեւ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների եւ սոցիալապես անապահով ընտանիքների, ծնողազուրկ սովորողների երկարօրյա ուսուցման կազմակերպման ծրագիրը:

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների երկարօրյա ուսուցման ծրագիրը կարող է իրականացվել մանկավարժահոգեբանական ծառայությունների մատուցման եւ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող յուրաքանչյուր սովորողի՝ անհատական ուսուցման պլանով նախատեսված գիտելիքների, հմտությունների, դիրքորոշման եւ արժեքների ձեւավորման ու զարգացման ուղղություններով:

Տվյալ օրվա ուսումնական պարապմունքներից հետո հաջորդաբար իրականացվում է սննդի, հանգստի, զբոսանքի, ինչպես նաեւ լիցքաթափող, ճանաչողական եւ զարգացնող խաղերի, էքսկուրսիաների, խմբակների, պարապմունքների եւ միջոցառումների կազմակերպում, որոնց ընթացքում ապահովվում

է սովորողների շարժունությունը: Տվյալ օրվա ուսումնական պարապմունքներից հետո տարրական եւ միջին դպրոցների սովորողի համար իրականացվում է սննդի կազմակերպում 1-4-րդ դասարաններում մինչեւ 30 րոպե, իսկ 5-9-րդ դասարաններում մինչեւ 20 րոպե տեւողությամբ: Տարրական եւ միջին դպրոցների սովորողի համար իրականացվում է հանգստի (այդ թվում՝ զբոսանքի) կազմակերպում 1-4-րդ դասարաններում մինչեւ 80 րոպե, իսկ 5-9-րդ դասարաններում մինչեւ 30 րոպե տեւողությամբ:

Հանգստից հետո կազմակերպվում է սովորողների դասապատրաստումը, որն իրականացնում է տվյալ ուսումնական հաստատության երկարօրյա ուսուցման մանկավարժական աշխատողը: Տարրական եւ միջին դպրոցների սովորողի համար իրականացվում է դասապատրաստում 1-4-րդ դասարաններում 2 ակադեմիական ժամ, իսկ 5-9-րդ դասարաններում՝ 3 ակադեմիական ժամ տեւողությամբ:

Երկարօրյա խմբում ուսումնական ստիպարկչական աշխատանքը ներառում է միմյանց փոխկապակցված երկու ուղղությամբ գործողություններ:

Հ. ՀՈՎԱՆՆԻՍՅԱՆ

Մի շարք պետական բուհերում սպասվում են ռեկտորների ընտրություններ. հայտնի են Երեւանի պետական համալսարանի, Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի եւ Մ. Հերացու անվան Երեւանի պետական բժշկական համալսարանի ռեկտորների ընտրության օրերը:

ԵՊՀ ռեկտորի ընտրությունը՝ դեկտեմբերի 17-ին

Տեղի է ունեցել «Երեւանի պետական համալսարան» հիմնադրամի նոր ձեւավորված հոգաբարձուների խորհրդի անդրամիկ նիստը՝ օրակարգում ընդգրկված 5 հարցով:

Նիստի ընթացքում ընտրվել են նախագահը եւ քարտուղարը: ԵՊՀ հոգաբարձուների խորհրդի նախագահի պաշտոնում ընտրվել է ՀՀ փոխվարչապետ Սուրեն Պապիկյանը, իսկ քարտուղարի պաշտոնում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում ՀՀ ներկայացուցիչ Եղիշե Կիրակոսյանը:

Օրակարգային հարցերի շրջանակում ԵՊՀ հոգաբարձուների խորհուրդը ձայների մեծամասնությամբ չեղարկել է ռեկտորի ընտրության նախկինում չկայացած մրցույթը, փոփոխություն է կատարել ռեկտորի ընտրության կանոնակարգում եւ որոշում ընդունել ռեկտորի թափուր տեղի համար նոր մրցույթ հայտարարելու մասին: Ըստ այդմ որոշվել է, որ ԵՊՀ ռեկտորի ընտրությունը տեղի է ունենալու ս.թ. դեկտեմբերի 17-ին:

ՀՄՊՀ ռեկտորի ընտրությունը՝ դեկտեմբերի 18-ին

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանում կայացել է հոգաբարձուների խորհրդի նոր կազմով անդրամիկ նիստը: Օրակարգում ընդգրկված էր 3 հարց.

- ՀՄՊՀ հոգաբարձուների խորհրդի նախագահի եւ քարտուղարի ընտրություն,

- ՀՄՊՀ հոգաբարձուների խորհրդի աշխատակարգում փոփոխություններ կատարելու մասին նախագծի քննարկում եւ հաստատում,

- ՀՄՊՀ ռեկտորի պաշտոնի թափուր տեղի մրցույթի հայտարարում:

Առաջին հարցի քվեարկության արդյունքով ՀՄՊՀ հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ է ընտրվել ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանը, քարտուղար՝ ՀՄՊՀ պրոֆեսոր, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր Կամո Վարդանյանը:

Հաստատվել է նաեւ աշխատակարգի փոփոխությունը: Խորհրդի որոշմամբ՝ ՀՄՊՀ ռեկտորի մրցույթը տեղի կունենա դեկտեմբերի 18-ին:

ԵՊՔՀ ռեկտորի ընտրությունը՝ դեկտեմբերի 15-ին

Մ. Հերացու անվան Երեւանի պետական բժշկական համալսարանում անցկացվել է հոգաբարձուների խորհրդի նոր կազմի առաջին նիստը:

Քվեարկության արդյունքում բուհի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահի պաշտոնը խորհրդի անդամները կրկին վստահել են «Նորք-Մարաշ» բժշկական կենտրոնի տնօրեն, ինվազիվ-սրտաբան Միքայել Աղամյանին, ով, որպես ԵՊՔՀ հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ, պաշտոնավարում էր 2020 թվականի օգոստոսի 13-ից: Քարտուղար է ընտրվել դասախոս, սրտաբանության ամբիոնի ասպիրանտ Անի Ռափայան:

Որոշվել է ԵՊՔՀ ռեկտորի մրցույթն անցկացնել դեկտեմբերի 15-ին:

Անօդաչու թռչող սարքեր

Բուհ

Համագործակցություն՝
օդային ռոբոտատեխնիկայի ոլորտում

Ինքնավարության
հարցի շուրջ

Պոլիտեխնիկի օդային ռոբոտատեխնիկայի ուսումնասիրողական կենտրոնում «Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան» հիմնադրամի և «Գիտական նորարարության և կրթության կենտրոն» հիմնադրամի միջև կնքվեց համագործակցության պայմանագիր, ըստ որի առաջիկայում գործող կենտրոնում և վերագինվելու է ՀԱՊՀ-ում գործող օդային ռոբոտատեխնիկայի լաբորատորիան, ինչպես նաև իրականացվելու է համատեղ ուսումնասիրություններ և հետազոտություններ: Էական նշանակություն է ունենալու նաև տեղական և միջազգային գործընկերների, այդ թվում՝ միջազգային հեղինակավոր համալսարանների հետ համագործակցությունը:

Պայմանագրի կնքման հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Կարեն Թռչունյանը, Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարար տեղակալ Ռոբերտ Խաչատրյանը, Բուհի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Յուրի Մուսայեյանը, ռեկտոր Գոռ Վարդանյանը, Գիտական նորարարության և կրթության կենտրոնի Հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Հայկ Չոբանյանը, պրոռեկտորներ, պրոֆեսորա-դոսախոսական կազմի ներկայացուցիչներ և հյուրեր:

մշակման արդյունքները ցույց են տվել, որ ոլորտի համագործակցությունն արտահայտվում է թե՛ գիտական խմբերի, թե՛ կրթական տարբեր ուղղությունների համատեղ աշխատանքի արդյունքում: Մենք դիտարկում ենք, որ այս համագործակցության արդյունքում լինելու է այնպիսի բովանդակություն, որի շրջանակներում Պոլիտեխնիկը հնարավորություն է ունենալու բարելավել և գործող կրթական ծրագրերը, և նախատեսել նոր կրթական ծրագրեր: Այստեղ լինելու է այնպիսի գիտական մշակումների պոտենցիալ, որ ուսանողները, երիտասարդ ինժեներները տեսնելու են ապագա կրթական նոր իրականության մեջ: Այն լինելու է գիտական մշակման արդյունքը արտադրության և երկրի անվտանգության հարցերում: Մեր դիտարկմամբ՝ Պոլիտեխնիկական համալսարանը ունի ենթակառուցվածքներ, բավական գիտական և մտավոր ներուժ, իսկ համագործակցող մյուս կողմն ունի համապատասխան որակներ մասնագիտական և ֆինանսական, որի միջոցով մենք կարող ենք այս միջավայրում համատեղ գիտական արժեք ստեղծել»:

ըն, ՀԱՊՀ Հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Յուրի Մուսայեյանը և Գիտական նորարարության և կրթության կենտրոնի Հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Հայկ Չոբանյանը:

Ըստ Հ.Չոբանյանի՝ Հայաստանի համար նորարարության, գիտելիքի, գիտության արդյունաբերության նոր ժամանակաշրջան պետք է գա և այդ ժամանակաշրջանը պետք է գա հենց մնամատիպ նախաձեռնություններով: «Համոզված եմ, որ այսօր ընդամենը մի փոքր գործընթաց ենք սկսում այն մեծ ճանապարհին, որը մեզ սպասվում է առջեւում և թող Աստված մեզ ուժ տա, որ մենք բոլորս համախմբված լինենք և կարողանանք երկարաժամկետ մեծ և հաղթանակի տարվող խնդիրները լուծենք: Հաջողություն բոլորիս»,- նշեց Հայկ Չոբանյանը:

Ռոջունելով ներկաներին՝ ռեկտորը նշեց. «Ուրախ ենք Ձեզ տեսնելու մեր համալսարանում: Լիախույս եմ, որ այս պայմանագրով նոր որակի համագործակցություն ենք ունենալու: Այս համագործակցությունը արտահայտվելու է համատեղ գիտական մշակումների, կրթական բովանդակության, ինչու չէ, նաև համատեղ ուժերով միջազգային փորձի ներգրավման կրճատքատում: Համագործակցության այս ձևաչափը Պոլիտեխնիկական համալսարանի համար չափազանց կարևոր է, որովհետև անօդաչու թռչող սարքերի կամ օդային ռոբոտատեխնիկայի ոլորտը առհասարակ միավորում է դասական ինժեներական մասնագիտությունների մի շարք ուղղություններ: Այդ ուղղությունները առանձին պատկերացնելը անհնար է, և նոր գիտության, ժամանակակից տեխնոլոգիաների

ելույթներ ունեցան նաև ԿԳՄԱՆ նախարարի տեղակալ Կարեն Թռչունյանը, ԲՏԱ նախարարի տեղակալ Ռոբերտ Խաչատրյանը:

Համագործակցության պայմանագրով նախատեսվում է նաև լաբորատորիայում ներգրավվել բարձրակարգ տաղանդներ Հայաստանից և ամբողջ աշխարհից՝ կարճաժամկետ և երկարաժամկետ նախագծեր, միջազգային գործընկերություններ, ռազմավարական ներգրավվածություններ և խորհրդատվական հարթակներ ստեղծելու համար:

Հարունակությունը՝ էջ 6

Նոր նախագիծ

Ընթերցում են տարրական դպրոցի սովորողները

«Կրթության զարգացման և նորարարության ազգային կենտրոն» (ԿՀՆԱԿ) հիմնադրամի նախաձեռնությամբ մեկնարկել է «Ընթերցանությունը» նախագիծը՝ նախատեսված տարրական դպրոցի սովորողների համար:

արդյունքները՝ ձեռնարկվելու են իրավիճակի բարելավման գործողություններ, որոնցում գործառույթներ ունեն դասվարը, մեթոդիկավորման նախագահը, տնօրենի տեղակալը, դպրոցի տնօրենը և, իհարկե, ծնողը»,- ներկայացնելով նախագիծը՝ նշում է «ԿՀՆԱԿ» հիմնադրամի տնօրենի պաշտոնակատար Արտաշես Թորոսյանը:

դական ուղեցույց, որը կազմված է խնդիրների լուծման բաժիններից: Դպրոցը կարող է ընտրել մեթոդական ուղեցույցի այս կամ այն բաժինը՝ փորձելով լուծել առաջադրված խնդիրները:

«ԿՀՆԱԿ»-ի տնօրենի պաշտոնակատարի տեղակացմամբ՝ ծրագիրը կամփոփվի ուսումնական տարվա վերջում, սակայն այն չի ավարտվի, այլ կդառնա դպրոցի ամենօրյա աշխատանքի մաս:

Այն իրականացվում է որպես տարրական դպրոցում ընթերցանության ուսուցման արդյունքները գնահատելու և դրա հիման վրա հետագա գործողությունները պլանավորելու գործընթաց և նպատակ ունի բարելավելու հանրակրթության տարրական աստիճանում սովորողների ընթերցանության որակը:

Նա նաև նկատում է, որ հանրակրթության բարեփոխման գործընթացում կարևորագույն հիմնախնդիր է դարձել սովորողների ընթերցանության որակի և ընթերցողական հմտությունների ցածր մակարդակը: Որպես հետևանք՝ դրանից բխող խնդիրներ են առաջանում հանրակրթական բոլոր առարկաների դասավանդման և ուսումնառության ընթացքում, քանի որ ընթերցանության հմտություններն անմիջականորեն ազդում են սովորողների ուսումնառության արդյունավետության և մոտիվացիայի վրա: Այս առումով առաջնային անհրաժեշտություն է դառնում հանրակրթության բոլոր աստիճաններում սովորողների ընթերցանության խրախուսումը:

Հաշվի առնելով, որ նախագծի հիմնական նպատակը տարրական դպրոցում ընթերցանության դրվածքի և վիճակի ուսումնասիրությունն է, ուղեցույցում նկարագրված են հետազոտության մասնակիցների աշխատանքները: Մասնավորապես, նկարագրված են դասավարի աշխատանքը և այն մեթոդները, որոնք նա կարող է կիրառել սովորողների ընթերցանությունը բարելավելու նպատակով, ինչպես նաև տրված են ցուցումներ գրադարանավարի և ծնողի դերի վերաբերյալ: Յուրաքանչյուր ամսվա վերջում նախագծում ընդգրկված դպրոցներում տրված գործիքի միջոցով ստուգվում է սովորողների ընթերցանությունը: Արդյունքները համեմատվում են նախորդ ամսվա արդյունքների հետ, այնուհետև քննարկվում են մեթոդական միավորման և մասնավորապես խորհրդի նիստերում: Հաջորդաբար «ԿՀՆԱԿ»-ի հետ համագործակցելով՝ մշակվում է դասավարին օգնելու ռազմավարություն:

Արտաշես Թորոսյանի խոսքով՝ «Ընթերցանությունը» նախագծի շրջանակում իրար հետ աշխատում են նույն մարզի նվազագույնը հինգ դպրոցներ: Դպրոցները, ըստ «ԿՀՆԱԿ»-ի տնօրենի պաշտոնակատարի, չեն մրցում, այլ համագործակցում են, և ծրագրի շրջանակում ունեն ընդհանուր մեթոդիկավորում: «Նրանք միասին քննարկում են առաջացող խնդիրները, կատարում փորձի փոխանակում: Ուսումնական տարվա վերջում յուրաքանչյուր դպրոց համագործակցում է մեկ այլ դպրոցի հետ և այդ կերպ տարածում մեթոդը»,- ամփոփում է Թորոսյանը՝ հավելելով, որ նախատեսվում են հանրապետության բոլոր մարզերում ձեռնարկել հիմնական դպրոցներով խմբեր, սակայն, եթե ծրագրին միանալու ցանկություն ունեցողներն ավելի շատ լինեն, կծեւավորվեն ավելի մեծ թվով դպրոցների խմբեր:

Կարինե ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Հրագրանք՝ 2022 թվականի երիտասարդական մայրաքաղաք

սկիզբը՝ էջ 1

«Սա ցույց է տալիս տեղական ինքնակառավարման մարմինների նախաձեռնությունը՝ օգտագործել այս լրացուցիչ հնարավորությունը՝ համայնքում երիտասարդական կյանքն աշխուժացնելու համար: Սա նաև ՀՀ կառավարության գերակայություններից է՝ տարածքային համաչափ զարգացման և տարածքների խելամուտ կառավարման տեսանկյունից: Այսօրվան անել հնարավորը, որ անկախ իր բնակության վայրից՝ ՀՀ ցանկացած քաղաքացի ունենա հնարավորինս հավասար հնարավորություններ», - նշել է փոխնախարարը ընդգծելով, որ մրցույթը եղել է պարզ, թափանցիկ և մասնակցային գործընթացով ու ապահովվել է օբյեկտիվության բարձր մակարդակ:

Նրա խոսքով՝ տարվա երիտասարդական քաղաքի շրջանակում անցկացվող միջոցառումները պետք է ուղղված լինեն մշակութային կյանքի աշխուժացմանը, երիտասարդների կարողությունների զարգացմանը և նրանց մասնակցության ակտիվացմանը:

Մրցույթի ընթացակարգը ներկայացրել է ԿԳՄՍ նախարարության երիտասարդական քաղաքականության, լրացուցիչ և շարունակական կրթության վարչության պետ Գոհար Մամիկոնյանը: Նա նշել է, որ մրցույթի փորձագիտական հանձնաժողովի ձեւավորման նպատակով նախարարությունը հայտարարել էր մրցույթ, որին մասնակցել են երիտասարդական աշխատողներ, երիտասարդական հասարակական կազմակերպությունների, ուսանողական խորհուրդների, նախաձեռնող խմբերի ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև այլ շահագրգիռ անձինք, ովքեր ուղղակի կամ անուղղակի առնչվում են երիտասարդության ոլորտին և պետական քաղաքականությանը:

Արդյունքում ընտրվել են հանձնաժողովի 5 անդամներ, իսկ մյուս 5 անդամներին ներկայացրել է մրցույթի շրջանակում ծառայություն մատուցող «Ֆիչըր» կազմակերպությունը: Քվեարկությանը նախորդել են փորձագիտական հանձնաժողովի անդամ-

ների այցելությունները հայտատու քաղաքներ, որտեղ նրանք հանդիպել են համայնքների ղեկավարների և համայնքապետարանների աշխատակազմերի հետ, ուսումնասիրել հայտերում ներկայացված ծրագրերի համապատասխանությունը երիտասարդական պետական քաղաքականության առաջնություններին, ծանոթացել տեղի երիտասարդական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների և երիտասարդական ակտիվ խմբերի հետ: Քննարկվել են համայնքային երիտասարդական ընթացիկ և առաջիկայում նախատեսվող ծրագրերը, ինչպես նաև դիտարկվել են համայնքների մարզական, մշակութային, ժամանցային, հանգիստ կազմակերպող հաստատությունների ներուժն ու հնարավորությունները:

Հայտերի գնահատման գործընթացի ամփոփիչ փուլի ընթացքում փորձագիտական հանձնաժողովի յուրաքանչյուր անդամ ներկայացրել է իր գնահատման արդ-

յունքները, ինչպես նաև նկատառումները և առաջարկությունները:

Հայտերի գնահատման երկրորդ փուլը՝ SMS քվեարկությունը, ավարտվել է հոկտեմբերի 31-ին. 20 օր շարունակ քաղաքացիները հնարավորություն են ունեցել քվեարկելու իրենց նախընտրելի քաղաքի օգտին:

Երկու փուլերի արդյունքների ամփոփումից հետո նախարարի տեղակալ Արթուր Մարտիրոսյանը շնորհավորել է Հրագրանքի մերկայացուցիչներին՝ նշելով, որ հաղթանակը նաև մեծ պատասխանատվություն է: Փոխնախարարը վստահեցրել է, որ ողջ տարվա ընթացքում նախարարությունը կանի հնարավորը՝ երիտասարդական կազմակերպությունների, միջազգային և տեղական գործընկեր կառույցների երիտասարդական, կրթական և մշակութային միջոցառումներն ուղղորդելու դեպի տարվա երիտասարդական քաղաք:

Հաղթող և մասնակից բոլոր չորս քաղաքների ներկայացուցիչները շնորհակա-

լություն են հայտնել՝ մրցույթը բարձր մակարդակով կազմակերպելու համար, և ընդգծել, որ հաշվի կառնեն փորձագիտական հանձնաժողովի բոլոր դիտարկումներն ու առաջարկությունները:

«Հայաստանի Հանրապետության տարվա երիտասարդական մայրաքաղաք» մրցույթի նպատակն է նպաստել հանրապետության համայնքների համաչափ զարգացմանը, խրախուսել համայնքային իշխանություններին տեղական մակարդակում մշակելու արդյունավետ երիտասարդական քաղաքականություն, աջակցել մարզային երիտասարդական կազմակերպությունների ու ենթակառույցների առաջխաղացմանը, զարգացնել երիտասարդական նախաձեռնողականությունը, երիտասարդական քաղաքականության ոլորտում համայնքների միջև բարեխիղճ և գործընկերային հարաբերություններն ինչպես տեղական և հանրապետական, այնպես էլ միջազգային մակարդակում:

Ինքնավարության հարցի շուրջ

սկիզբը՝ էջ 5

Ռեկտոր Արմեն Դարբինյանն անձնապես համոզված է, որ չի կարող լինել ազատ, անկախ, սուվերեն պետություն՝ առանց ազատ, անկախ և սուվերեն համալսարանների: «Եթե մենք նայենք և փորձենք գնահատել աշխարհի երկրներն իրենց արդյունավետության տեսանկյունից, ապա կտեսնենք, որ ամենաառաջատարը և ամենաարդյունավետն այն երկրներն են, որոնք ունեն ազատ, ինքնավար, քաղաքական և պետական ճնշումներից զուրկ համալսարաններ, որոնք ղեկավարվում են ակադեմիական ազատության սկզբունքներով: Եվ այդ ազատությունը երաշխավորված է և իրենց կանոնադրություններով, և այդ երկրների օրենսդրությամբ: Ու այդ ազատությունն է, որը բերում է ազատ մտքի, ազատ գաղափարների, ազատ ոգու գերակայությանը հասարակության մեջ: Այն գերակայությանը, որն արդյունքում պահանջատեր է դառնալու արդյունավետ և սուվերեն պետությանը», - նշել է նա:

Վերոնշյալ կլոր սեղան-քննարկումը կազմակերպել է ՀՀ-ի Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտի Իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնը:

Հայ-Ռուսական համալսարանի գոյության համարյա 25 տարիներն (2022թ.-ին Հայ-Ռուսական համալսարանը կտոնի իր հիմնադրման 25-ամյակը) ապացուցեցին այն փաստը, որ ակադեմիական ազատության այն դրույթները, որոնք ամրագրված

են ՀՀ և ՌԴ միջև կնքված միջպետական համաձայնագրով, ապահովում են համալսարանի ակադեմիական ազատությունը:

«Սա միակ դեպքն է Հայաստանի Հանրապետությունում, որտեղ ազատությունն ամրագրված է կանոնադրական կողմնորոշիչ փաստաթղթով, որը միջպետական համաձայնագիր է, որն իր բնույթով ունի առավել ուժ, քան ՀՀ և ՌԴ ներպետական օրենսդրությունները: Եվ մեր համալսարանի ռեկտորն ընտրվում է համալսարանի բարձրագույն մարմնի՝ կոնֆերանսի կողմից, որին մասնակցում են 500-ից ավելի մարդ: Բացի այդ՝ ռեկտորը ի պաշտոնե համոզմամբ է գիտական խորհրդի ղեկավար և նաև գիտխորհուրդը ու կառավարչական խորհուրդը նույնականացված են: Ինձ համար մեծ թյուրիմացություն է թվացել այն հանգամանքը, որ մեր նախահեղափոխական և հեղափոխական պաշտոնյաները

որ նույն կերպ են մտածել ու գործել: Իրենց համարում են, որ համալսարանի հանրությունը ունակ չեն արդյունավետ կառավարելու և որպեսզի բուհերն արդյունավետ կառավարվեն, ապա նրանց պետք է ղեկավարեն չինովնիկները: Սա է, ցավոք սրտի, մոտեցումը: Եվ սա է նաև այն հանգամանքը, որը ստիպում է մեզ այսօր բարձրաձայնել այս խնդիրը: Այսօր միտում է գնում մեր երկրում սահմանադրականության քննարկման ակտիվացման և որոշակի սկզբունքների ամրագրման և ես տեսնում եմ բացարձակ անհրաժեշտություն, որ մեր համալսարանի հենքով մենք բարձրացնենք համալսարանական հանրությունը և նրա ծայրը և ամրագրենք ազատության, ազատականության, ազատ մտքի, ազատ գաղափարի, ազատ ոգու, ուսումնասիրությունների, գիտության գերակայության խնդիրները բարձրացնենք սահմանադրակա-

նության աստիճանը, որը համարում են սկզբունքային և կարևորագույն խնդիր», - ասել է Արմեն Դարբինյանը:

Քննարկմանը գեկույցներով հանդես են եկել ՀՀ-ի Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտի Իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի վարիչ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արթուր Դամբարյանը, ՀՀ-ի Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտի Իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու Թամարա Շաքարյանը, ԵՊՀ Իրավագիտության ֆակուլտետի քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու Արսեն Թավադյանը, ՀՀ-ի Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտի Իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի ասպիրանտ Իրմա Ճաղարյանը, ՀՀ Սարգոս Իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի հետազոտական և կրթական կենտրոնի ղեկավար Նինա Փիրումյանը, ՀՀ սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի իրավախորհրդատվական վարչության փորձագիտական վերլուծական բաժնի գլխավոր մասնագետ Արտակ Դազարյանը, ՀՀ-ի Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտի «Իրավագիտություն» ուղղության 3-րդ կուրսի ուսանող Ֆենյա Աղաբեկյանը, ՀՀ-ի ուսանողական խորհրդի նախագահի ԺՊ, իրավաբանական ֆակուլտետի 3-րդ կուրսի ուսանող Արման Դրոշակյանը:

Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա-100

Պատառիկներ հայ երգչախմբային արվեստի պատմության էջերից

Սկիզբը՝ նախորդ համարում

Հետագայում Սպենդիարյանը թիֆլիսում մեծն Գևորգի Մարտիրոս Սարյանի խորհրդով ծանոթանում է Գեորգի Բուսուրյանի հետ, եւ Կարապետի «Թմբկաբերդի առումը» պոեմի հետ ծանոթանալուց հետո ծնվում է գաղափար՝ օպերա ստեղծելու: Տասը տարի է տևում Ալ.Սպենդիարյանի աշխատանքը «Ալմաստ» օպերայի վրա եւ Երեւանում 1933թ. Գոմարի 20-ին «Ալմաստ» օպերայի բեմադրությանը բացվում է Երեւանի օպերային թատրոնը:

Հետագայում Սպենդիարյանը գրում է. «Ես երազում էի հանդիպել այնպիսի ազնիվ թեմայի, որ կապված լիներ Հայաստանի պատմության հետ, իմ ժողովրդի կյանքի ու հերոսական պայքարի հետ: Այդպիսի երկ էր Գեորգի Բուսուրյանի պոեմը, որը իր գեղեցկությամբ, հայրենասիրական գաղափարներով եւ երաժշտական հարուստ դրամատուրգիական հնարներով, ամբողջապես հափշտակեց ինձ»:

«Ալմաստ» օպերայի լիբրետոն բանաստեղծուհի Սոֆիա Պարոնկինն է:

Ալ.Սպենդիարյանի առանձնակի ուշադրության է արժանանում ժողովրդական երգերի մշակումները երգչախմբի համար, ինչպես նաեւ երգային ժանրին:

Կոմպոզիտորին հավասարապես հետաքրքիր է Ղրիմի թաթարների, ուկրաինական, ռուսական ժողովրդական երգերը, ինչպես նաեւ հեղափոխական երգերից՝ «Անվախ ընկեր», «Վարչալյանկա», «Մարտելիզ», «Դուբինուշկա» եւ այլն:

Ալ.Սպենդիարյանն իրեն դրսևտրել է որպես դեմոկրատ արվեստագետ՝ ով խորապես ապրում է իր հարազատ ժողովրդի պատմական բախտով: Այդ իմաստով հատկանշական են նրա «Այնտեղ, այնտեղ, դեպ վեհ այն դաշտը» եւ առանձնապես «Առ Հայաստան» վոկալ-սիմֆոնիկ երկը (առաջին ստեղծագործությունն է հայ երաժշտության մեջ՝ նվիրված 1915թ. Եղեռնին), որոնց մեջ ցայտուն կերպով արտահայտված են նրա հայրենասիրական զգացմունքները: Առաջինը գրված է Արթուրյանի «Վերջ Հայաստանի» վեպի, երկրորդը՝ Հովհաննես Հովհաննիսյանի բանաստեղծության հիման վրա: Ալ.Սպենդիարյանն առաջին կոմպոզիտորն էր ով երաժշտականացրեց Մաքսիմ Գորկու «Չկոնոսն ու փերին» հիանալի բալլադը, արժանանալով հեղինակի եւ բալլադի ասպին կատարող Ֆ.Շալապահյանի բարձր գնահատականին:

Հայ դասական սիմֆոնիկ երաժշտության հիմնադիր, կոմպոզիտոր-դիրիժոր-մանկավարժ եւ հասարակական գործիչ Ալեքսանդր Սպենդիարյանը Յալթայում, Սուդակում, Կախովկա ավանում (այժմ Ուկրաինա, Խերսոնի մարզ), ծավալում է բուռն ստեղծագործական գործունեություն: Ստեղծում է երգչախմբեր, երաժշտական դպրոցներ:

1924թ. Հայաստանի իշխանու-

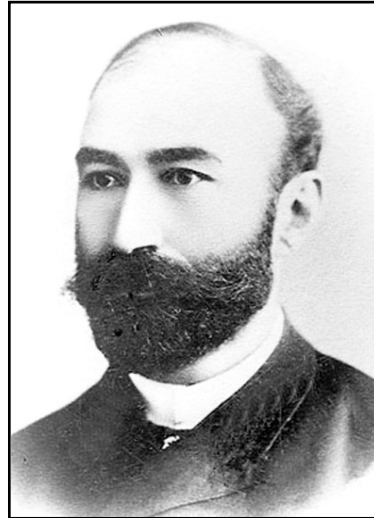
Ալեքսանդր Սպենդիարյան

թյունների հրավերով Ալ.Սպենդիարյանը տեղափոխվում է Երեւան գլխավորելու հայրենիքի երաժշտական կյանքը: Անգնահատելի է կոմպոզիտորի դերը Հայաստանի առաջին սիմֆոնիկ նվագախմբի հիմնադրման գործում: Նա առաջին կոմպոզիտորն էր, որ արժանացավ ՀԽՍՀ ժողովրդական արտիստի եւ Երեւանի կոնսերվատորիայի պատվավոր պրոֆեսորի կոչումների (1926թ.):

19-րդ դարի վերջին քառորդի երաժշտական գործիչների թվում Մակար Եկմալյանը գրվում է իր պատվավոր տեղը: Նա առաջին հայ կոմպոզիտորն է, որ ավարտելով Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի լրիվ դասընթացը՝ ստացել է «Ազատ արվեստագետի» դիպլոմ եւ իր ստացած գիտելիքները ծառայեցրել ժողովրդի երաժշտական ստեղծագործության պրոֆեսիոնալ մակարդակի բարձրացմանը:

Մ.Եկմալյանը ծնվել է մեծացել է Վաղարշապատում (այժմ Եջմիածին), սովորել է տեղի ժառանգավորաց դպրոցում, մասնակցել եկեղեցական երգեցողությանը: Այստեղ է նա ձեռք բերել նախ իր երաժշտական նախնական կրթությունը՝ լինելով Նիկողայոս Թաշչյանի ամենաընդունակ աշակերտներից եւ օգնականներից մեկը, հատկապես հայկական ձայնանիշներով (Լիմոնջյանի համակարգ) շարականները ձայնագրելու եւ հրատարակելու գործում: Գետուրգ 4-րդ կաթողիկոսը Թաշչյանի Մակար Եկմալյանի տեսավ այն մարդուն, ով պետք է կարգավորեր ու վերամշակեր հայկական եկեղեցու ավանդական միաձայն եղանակները: Այս նկատի ունենալով, երբ 1878թ. Եկմալյանին գործուղեց Պետերբուրգ, որպեսզի նա ստանա երաժշտական բարձրագույն կրթություն: Ուսանողական տարիներից սկսած՝ շուրջ տաս տարի, Եկմալյանն աշխատեց Պատարագի բազմաձայն մշակման ուղղությամբ (Պատարագ՝ այսպես էր կոչվում Աստուծո մատուցած ընծան, զոհը), իսկ ներկայումս քրիստոնեական եկեղեցիներում կատարվող արարողության ընթացքում երկու ձևով է արտահայտվում՝ արտասանությամբ (ռեչետատիվ), առանց երաժշտության, եւ հոգեւոր երգերի (օրհներգությունների) շարքով, որը նախկինում միաձայն էր:

1893թ. ավարտելով Պատար-

Մակար Եկմալյան

ագի եռաձայն եւ քառաձայն մշակումները կոմպոզիտորը այն ներկայացնում է Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի եւ Պալատական կապելլայի խորհուրդների քննությանը արժանանալով ինչպես այդ խորհուրդների, այնպես էլ ամվանի ռուս կոմպոզիտորներ Բալակիրեւի եւ Ռիմսկի-Կորսակովի բարձր գնահատականներին:

1895 թվականին բազմաձայն երկսեռ «Պատարագը» ընդունվում է հայ եկեղեցու կողմից, իսկ 1896թ. հրատարակվում է Լայպցիգում: Հետագայում Կոմիտասը անդրադառնալով Մ.Եկմալյանի մշակած եռաձայն արական, քառաձայն արական եւ քառաձայն երկսեռ երգչախմբերին նվիրված իր հոդվածում, բարձր գնահատելով նրա ներդրումը հայ հոգեւոր երաժշտության մեջ, նշում է, որ «Ներդաշնակությունը, պարզությամբ հանդերձ շքեղ է հնչում»:

1890թ. Մ.Եկմալյանին հրավիրեցին թիֆլիսի որպես Ներսիսյան դպրոցի երգչախմբի ղեկավար, երաժշտության դասատու: 1891թ. Եկմալյանը մեկնեց թիֆլիս իր հետ տանելով Պ.Չայկովսկու եւ Ա.Ռուբինշտեյնի երաժշտավորական նամակները:

Հանձն առնելով ղեկավարել Ներսիսյան դպրոցի երգչախումբը՝ Եկմալյանը ստեղծեց առաջին, մշտական գործող մի կոլեկտիվ, որի կատարողական արվեստը շատ բարձր էր: Եկմալյանն իր իսկ երգչախմբից, արտակարգ երաժշտական ընդունակություններ ունեցող աշակերտներից կրթեց, դաստիարակեց եւ պատրաստեց խմբավարներ, որոնցից շատերը հետագայում դարձան նշանավոր երաժիշտներ: Դրանցից են Արմենակ Շահմուրադյանը, Տիգրան Նալբանդյանը, Մուշեղ Աղայանը, Արամ Տեր-Հովհաննիսյանը, Ազատ Մանուկյանը, Անտոն Մախլյանը եւ շատ ուրիշներ: Մի քանի ամիս Մ.Եկմալյանին աշակերտել է Կոմիտասը:

Եկմալյանը իր հեղինակած ստեղծագործություններին անդրադարձել է շատ հաճախ եւ դրանք վերամշակել, հղկել, մաքրել ավելորդություններից: Մ.Եկմալյանի մշակումներից հատկապես արժանի են հիշատակման «Լռեց, ամպերը եկան», «Ով ինչ անուշ», «Չեթունցիների քայլերգը», «Մանիր մանիր իմ ճախարակ», «Գերիք որդյակ», «Երբ որ բացվին դռներն հուտ»: Քնարա-

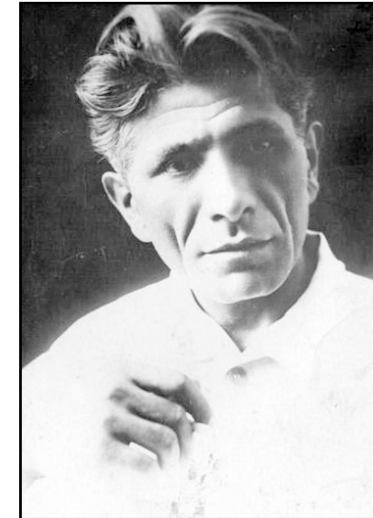
Սպիրիդոն Մելիքյան

կան, հայրենասիրական, ժողովրդական, ազգային, գուսանաաշուրական երգերի մշակումները կազմում են Մ.Եկմալյանի ստեղծագործական ժառանգության մի կարեւոր հատվածը:

1908թ. թիֆլիսում կոմպոզիտորներ Ռոմանոս Մելիքյանի եւ Ազատ Մանուկյանի ակտիվ մասնակցությամբ կազմակերպվում է «Երաժշտական լիգա» միությունը, որն իր շուրջն է համախմբում դպրոցների երգ-երաժշտության դասատուների, երգիչների, խմբավարների, ովքեր զբաղվում էին նաեւ երգ-երաժշտության դասավանդման, երաժշտական գրականության ստեղծման հարցերով: Իսկ 1912թ. թիֆլիսում կոմպոզիտորներ Սպիրիդոն Մելիքյանի, Միքայել Միրզայանի, դաշնակահար Հովհաննես Տեր-Դավթյանի ակտիվ մասնակցությամբ կազմակերպվում է «Հայ երաժշտական ընկերություն» հասարակական-մշակութային կազմակերպությունը, որի հիմնական նպատակն էր զարկ տալ հայ երաժշտական մշակույթի զարգացման գործին: Ընկերության կանոնադրության հիմնական խնդիրներից մեկն էլ երգեցիկ խմբեր կազմակերպելը, նրանց համար երաժշտական գրականություն ստեղծելը եւ խմբական երաժշտության տարածման եւ պրոպագանդան գործն էր:

Կոմիտասը, տեղեկանալով ընկերության կազմակերպման մասին, գրում է Սպիրիդոն Մելիքյանին. «... Լրագրերի մեջ կարդացել էի հիմնածղ երաժշտական միության մասին, իսկույն գուշակեցի, որ դու ես շարժել քաղաքի երաժշտական ձախիճները: Էլ ավելի ուրախացա, որ այսպես սպառնալիցում համար հրատարակել ես այն նախագահելուց, զի գործերը ավելի կարեւոր են, ասլես, պայկիս, Սպիրիդոն քան...»:

Կարճ ժամանակի ընթացքում երաժշտական ընկերությունը լայն աշխատանք է ծավալում: Կազմակերպվում են ընկերության էքսպիդիցիաներ՝ ժողովրդական երգեր հավաքագրելու համար, անց են կացնում երգչախմբերի մրցանակաբաշխություններ, դասախոսություններ, հայտարարում են երգերի մրցույթներ: Եվ ընկերությանը կից ստեղծվում է երգչախումբ, որը ղեկավարում է Սպիրիդոն Մելիքյանը: Երգչախումբը ծավալում է համերգային լայն գործունեու-

Ռոմանոս Մելիքյան

թյուն, ծրագրում ունենալով Սպ.Մելիքյանի, Ա.Տեր-Ղեւոնդյանի, Կոմիտասի, Մ.Եկմալյանի խմբերգերից: Երգչախմբի անդրանիկ համերգը տեղի ունեցավ 1918թ. նոյեմբերի 2-ին, թիֆլիսի կոնսերվատորիայի դահլիճում:

Երգչախմբի ելույթը արձագանք գտավ մամուլում «Մշակ», «Հորիզոն» թերթերը գրեցին. «Խմբի որակի, քանակի, խմբավարի ճաշակի, ու երգերի հաջող ընտրության տեսակետից Սպ.Մելիքյանը հնուտ եւ ըստ ամենայնի փորձառու ձեռքերի տակ ձեւավորված այս համերգը հարազատ շեշտերով եւ գեղարվեստական ամբողջությամբ գերազանցեց բոլորի սպասելիքները: Երգեցողության ամբողջ ընթացքում նկատվում էր հմուտ եւ կարող խմբավարի Սպ.Մելիքյանի, ինտենսիվ աշխատանքը, որի հաջող գործերին ենք սպասում...»:

Թիֆլիսը, հանդիսանալով ռուսաստանյան մշակութային կյանքի կենտրոնը, որտեղ համախմբված էին հայ գրականության եւ մշակույթի անվանի գործիչները, պատահական չէ, որ երաժշտական կյանքն էլ իր հերթին ավելի ակտիվ վիճակում էր:

Այդ նույն ժամանակաշրջանում Մոսկվայում ուսանելու տարիներին Ռոմանոս Մելիքյանն իր մոտ բարեկամների միջնորդությամբ մշակվում է Լազարյան ճեմարանի երգ-երաժշտության ուսուցիչ: Անհանգիստ պատանին ուսանողներից եւ սիրողներից կազմում է երգեցիկ խումբ, ելույթներ ունենում տեղի հայկական եկեղեցում, մասնակցում Մոսկվայում գործող հայ մշակույթի գործիչների հետ, ինչպես նաեւ նրանց կողմից ձեռնարկած բոլոր միջոցառումներին: Երգեցիկ խումբը մեծ հեղինակություն է վայելում:

Բազմազան է հայ ժողովրդի երաժշտական մշակույթը իր զարգացման տարբեր շրջաններում: Հայ երգչախմբային արվեստը, որ սկիզբ է առել անհամեմատ ավելի ուշ, սերտորեն կապված է մեր ժողովրդի ընդհանուր եւ առանձնապես երաժշտական մշակույթի զարգացման հետ:

(շարունակելի)

Դավիթ ՂԱՉԱՐՅԱՆ
Հայաստանի երաժշտական
ընկերության նախագահ,
Պրոֆեսոր

Բանաստեղծներն են հուշում

սկիզբը՝ էջ 8

Այդ նմանությունը յուրաքանչյուր արվեստում ձեռք է բերվում հատուկ միջոցներով. քանդակում՝ ծավալային ձևերի պլաստիկայով, գեղանկարչության մեջ՝ հարթության վրա գույնի խաղով, գրաֆիկայում՝ պայմանական գույնի վրա (ավելի հաճախ՝ սեւ-սպիտակ) գծերով ու բծերով: Արվեստագետի խնդիրն այն է, որ այդ միջոցներով հասնի իրական տպավորության «կյանքայնության», փոխանցի ամբողջական կերպարը լրիվությամբ: Պատկերելով շրջակա աշխարհի մեկ կոնկրետ ակնթարթ, կերպարային արվեստները ընդունակ են հաղորդելու աշխարհի ողջ բազմազանությունը, ստեղծելու այս կամ այն երեւոյթի նպատակային կերպարը: Ա. Սավրասովն իր աշակերտների ասում էր, որ այնպիսի պեյզաժ պետք է անել, որ արտույտը չերեւա կտավում, բայց նրա երգը լսվի: Եվ իրապես, անուղղակիորեն, դիտորդի զգայարաններում կարող են զուգորդվել այլ զգացումներ, շարժումներ եւ այլն: Երեւոյթի մի սահմանից (դրսեւորումից) նրա ամբողջականության ընկալում-այսպիսին է կերպարվեստում կերպարի ստեղծման ճանապարհը: Պայմանականություններից-դեպի ճշմարտություն, արտաքինից-ներքին, երեւոյթից-էություն: Շատ ճանաչված մտածողներ են ասել, որ լավ դիմանկարում մարդն ավելի է ինքն իրեն նման, քան իրականությունում: Պատճառն այն է, որ նկարիչը հաջողված գործում բացահայտում է էությունը, ոչ հպանցիկը:

Պատկերների արտահայտչականության ուժեղացման համար նկարիչները երբեմն օգտագործում են տեսանելի փոխակերպումների տարբեր հնարներ (գրոտեսկ, խորհրդանիշ, կերպարանափոխություն եւ այլն):

Բայց այդ ձեւերը երկրորդական ու ածանցյալ բնույթ ունեն եւ հանդիսանում են կյանքի ուղղակի պատկերման օրինաչափ զարգացում:

Կերպարվեստի բոլոր տեսակները, արտացոլելով իրական աշխարհը, չեն պատճենում երեւոյթները: Դրանք բացահայտում են աշխարհը յուրաքանչյուրը մի տեսանկյունից, կյանքի ամենատեղյակ դրսեւորումների մեջ արտահայտելով արվեստագետի սեփական վերաբերմունքը:

... Նկարում՝ Երվանդ Քոչար, «Մասունցի Դավիթ»: Դավթի մարմինը շարժման մեջ է՝ պատրաստ մարտի: Նրա հեքիաթային ձին՝ Քուռկիկ Ջալալին, ծառն է ելել հսկայական բազալտե ժայռի վրա: Սմբակների տակ ժայռի անկյունում, բրոնզե թասն է՝ հայ ժողովրդի համբերության խորհրդանիշը:

«Ես կարող էի վիթխարի ժայռաբեկորներ բերել ու պատվանդան դարձնել մեր Դավթի համար՝ քարաշատ Հայաստանում քար չէր պակասի... Գրեղեն ձիու ոտքերը պատվանդանից դուրս են մնացել... Ես ցանկանում եմ ասել, որ փոքր է Հայաստանը, եւ մեր ժողովրդի կարելուր հատված դրսում է...»

Ե. Քոչար

Երվանդ Քոչարը հայ քանդակագործության ու գեղանկարչության ամենանշանավոր դեմքերից է, եռաչափ ու կինետիկ գեղանկարչության հիմնադիրներից: Նա ստեղծեց մի գեղանկարչություն, որը ներառում է ժամանակը որպես լրացուցիչ՝ չորրորդ չափ: Եվրոպական արվեստաբանական միտքը Քոչարին համարում էր ժամանակակից արվեստի այն ռահվիրաներից մեկը, որոնք մի քանի տարում վերափոխեցին արդի գեղանկարչության մասին պատկերացումներն ու տակնուվրա արեցին աշխարհը...

«Սերը միակ բանն է, որ ապրում է՝ երբ սոված է, մեռնում է, երբ կշտանում է...»

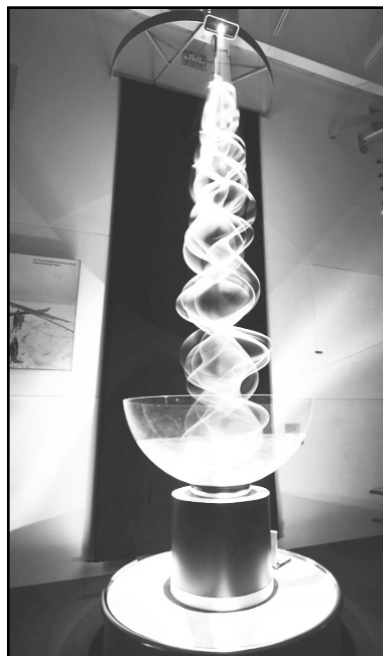
Ե. Քոչար

107) Կիբեռնետիկ գեղարվեստ

«Ես որոշել եմ կենտրոնանալ կինետիկ արվեստի վրա՝ առարկա, որտեղ կարող եմ զուգակցել ֆիզիկայի իմ գիտելիքները լույսի հանդեպ սիրո հետ: Լույսի միջոցով ենք մենք ամենաշատը ֆիզիկապես զգում տիեզերական էներգիան: Ձեւի եւ գույնի պատահական փոխազդեցությունները կարող են ակնածանք եւ զարմանք առաջացնել...»

Փոլ Ֆրեդլանդեր

Ֆրանսիացի Նիկոլայ Շյոֆֆերը, հոլանդացի Թեո Յանսենը եւ այլ քանդակագործներ միտք հղացան՝ մատերիական պլաստիկ օբյեկտի կենդանացում: Նրանց գաղափարը ելնում էր այն պատկերացումներից, որ լույսի, սովերի եւ շարժման համադրությամբ կամ մաթեմատիկական ծրագրավորմամբ կարելի էր ստեղծել գեղարվեստի գործեր՝ արտահայտման ձևերի անվերջ բազմազանությամբ: Գաղափարի հեղինակներն իրենց մոնումենտալ աշխատանքներում օգտագործում էին էլեկտրամեխանիկական սարքը, հայելային ու թափանցիկ մարմիններ, համակարգչային ծրագրավորում: Լուսային ճառագայթների տեղաշարժերը, նրանց ռիթմիկ բռնկումները, վառ առկայծումները պատկերների պատրանքային շարժումներ էին ստեղծում: Կիբեռնետիկայի ու ինֆորմատիկայի մեթոդների լայն կիրառումը ստեղծագործողի նոր կերպար էր կանխորոշում ինժեներ-նկարչի, իսկ հանդիսատեսը դառնում էր ոչ միայն արտաքին տպավորություն գնահատողը, այլև քանդակի ներքին բովանդակության դիտորդը եւս՝ մերժելով դասական այն պատկերացումը, որ արձանը, ի տարբերություն ճարտարապետության, չի կարելի ներսից զննել: Արվեստի այս ուղղության հետևորդներն աստիճանաբար ավելի էին խորանում էլեկտրոնիկայի հնարավորությունների մեջ՝ օգտագործելով հոլոգրաֆիա, արհեստական լուսավորություն, այլ տեխնոլոգիաներ՝ գտնելու աշխարհի գեղարվեստական արտացոլման նոր եղանակներ: Այս նոր գեղագիտության համար երեւան եկավ նոր եզրույթ՝ «արհեստական կյանք», որի կենսատարածքը robotic art-ն էր: Այսօր մարդու ստեղծած «բանական» սարքն ինքն է արդեն ստեղծագործում...

... Նկարում՝ Փոլ Ֆրեդլանդերի գործերից:

Ֆիզիկոս եւ արվեստագետ Ֆրեդլանդերի ստեղծած կինետիկ լույսով քանդակները զարմանալի օրինակներ են այն բանի, թե ինչ է տեղի ունենում, երբ միավորվում են գիտությունն ու արվեստը:

108) Սիմֆոնիա

«Այս ախտով մարդիկ չեն վարակվում, չէ՛, Այլ վարակված են ծնվում մայրերից: Այս ախտը միայն նրանց է բռնում, Ովքեր յոթ հազար յոթ գույն են տեսնում ծիածանի մեջ, Ովքեր լսում են Սուլեյուլների խելահեղ վազբի համանվագը...»

Պ. Սեւակ

Բառը հունարեն է, որ ներդաշնակություն, համանվագ է նշանակում: Այն նվագախմբային երաժշտության ժանր է, որ ձևավորվել է 18-րդ դարում, Վիեննայի կոմպոզիտորների դասական դպրոցի ստեղծագործություններում:

Դասական սիմֆոնիան կազմված է չորս մասից: Առաջին մասը, որը կառուցվում է սոնատային տեսքով, որպես կանոն, ունի արագ տեմպ եւ դրամատիկ բովանդակություն, երբեմն ոչ մեծ դանդաղ նախերգանքով: Երկրորդը դանդաղ է. սովորաբար, դա ստեղծագործության քնարական կենտրոնն է: Երրորդը դարձյալ արագ է, պարային կամ կատակային տրամադրությամբ: Չորրորդ մասը եզրափակիչն է, որ ամփոփում է երաժշտական թեմաների եւ ստեղծագործության կերպարների զարգացումը:

Վիեննայի դասական դպրոցի կոմպոզիտորները նաեւ սահմանել են սիմֆոնիկ նվագախմբի հաստատուն կազմը:

... Նկարում՝ Արամ Խաչատրյանը՝ նվագավարելիս

Սիմֆոնիկի հետագա զարգացումը հանգեցրել է դրա տարատեսակների ի հայտ գալուն՝ քնարական, դրամատիկական, էպիկական եւ այլն: Սիմֆոնիան թույլ է տալիս երաժշտական միջոցներով արտահայտել մարդու կյանքի ու զգացմունքների ամենատարբեր կողմերը: Այդ պատճառով էլ աշխարհի առաջատար կոմպոզիտորների մեծամասնությունը անդրադարձել է այս ժանրին:

Սիմֆոնիկ երաժշտության մեծ վարպետ է հայ կոմպոզիտոր Ավետ Տերտերյանը: Նրա սիմֆոնիաները իրենց նորարարական մեծ խիզախությամբ եւ հայկական հոգեւոր երաժշտության մեկ երգչի երգեցողությամբ նոր խոսք էին համաշխարհային երաժշտության մեջ: Տերտերյանն օգտագործել է նաեւ երգեհոն, հարվածային գործիքներ, կիթառ, ազգային նվագարաններ՝ ծիրանափող, թառ, զուռնա եւ այլն: Նրա ոճը միաձուլված է արտասահմանյան ավանգարդիզմի եւ ազգային երաժշտության հետ: Իր սիմֆոնիաներում նա կարծես փորձել է տալ մակրո եւ միկրո տիեզերքների փոխհարաբերությունը, այսինքն՝ փոքրագույն եւ մեծագույն աշխարհների՝ մեկը մյուսի հանդեպ ունեցած դիրքը, մարդու տեղն աշխարհում, նրա զգայությունները հավերժի ճանապարհին:

20-րդ դարի հանճարեղ կոմպոզիտորներից էր Արամ Խաչատրյանը, ում ստեղծագործությունները ընդգրկում են բալետներ, սիմֆոնիաներ, կոնցերտներ, ֆիլմերի երաժշտություն եւ այլն: Նա ստեղծել է հայկական ճանաչելի ոճ, որ բնութագրվում է ակտիվ ռիթմիկ զարգացմամբ:

«Նա դարձել է մեր փոքր լինելու առասպելի մեծ հերոսը, դարձել է մեր փոքր ժողովրդին մեծերի հետ չափելու խորհրդանիշ... դարձել է մեր քաղաքակրթության վկայականը...»

Համո Սահյան

Սիմֆոնիայի մեծ ու ինքնատիպ վարպետ է Ալեն Դով-հանենը: Նրա մասին այսպիսի գնահատականներ է տվել համաշխարհային մամուլը. «Երաժշտություն բացառիկ տաղանդավոր, զորեղ ու առնական», «Հովհաննեսը փնտրում է մեղեդու ազատագրումը», «Ի՛նչ ուրախալի թեթևացում է լսել ժամանակակից մի երգահանի, որ ասելիք ունի եւ գեղեցիկ է արտահայտում այդ ասելիքը»: Ամերիկայում նրան անվանում են «կոմպոզիտոր, որ առաջ է կանգնած մյուսներից», ճապոնիայում եւ Հնդկաստանում «որոնող հայ», Անգլիայում «խաղաղ ամերիկացի»: Նրա գեղեցիկ ստեղծագործություններից է «Արցախ» սիմֆոնիան:

... Նկարում՝ ամերիկահայ նշանավոր կոմպոզիտոր Ալեն Դովհանեն:

**Ձարուհի ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Շիրակի մարզի Արթիկի հ. 3 ավագ դպրոցի ուսուցչուհի, բնագետ**

**Արդա ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Շիրակի մարզի Արթիկի հ. 2 հիմնական դպրոցի ուսուցչուհի, բանասեր**

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «Մասիս քաղաքի հ. 4 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի երաժշտության (1-ին կիսամյակ, 8 դասաժամ, 2-րդ կիսամյակ, 5 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավարից և աշխատանքային գործույթի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **հոյեմբերի 10-ից մինչեւ հոյեմբերի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **հոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Արարատի մարզի Մասիս քաղաքի հ. 4 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Մասիս, 7-րդ կ. հ. 2:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0236) 4-47-50, (093) 73-65-43 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «Մերձավանի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ֆիզիկուլտուրայի (16 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (8 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավարից և աշխատանքային գործույթի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **հոյեմբերի 10-ից մինչեւ հոյեմբերի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **հոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Արարատի մարզի Մերձավանի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Մերձավան, Մասիսի կ. հ. 2:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 09-67-78 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Երեսնի հ. 174 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ուսաց լեզվի (21 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավարից և աշխատանքային գործույթի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **հոյեմբերի 10-ից մինչեւ հոյեմբերի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **հոյեմբերի 26-ին՝ ժամը 14:30-ին**, Երեսնի հ. 174 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեսն, Ա-1 բաղնաս, Սվաճյան 42:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 73-34-40 հեռախոսահամարով:

Մարգարիտա ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Երկրային կյանքից հեռացված պատակաշատ մանկավարժ, կրթական գործի հիմուս կազմակերպիչ **Մարգարիտա Գուրգենի Հարությունյանը:**

Մարգարիտա Հարությունյանը ծնվել է 1936 թվականին: 1953-1958թթ. սովորել է ավարտել է Երեսնի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի ուսաց լեզվի և գրականության բաժինը: Մանկավարժական գործունեությունը սկսել է Երեսնի հ. 77 միջնակարգ դպրոցում, այնուհետև՝ Չերժինսկու անվան դպրոցում, Ծալիկ օրպես ուսաց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի, այնուհետև՝ ուսումնական մասի վարիչ:

1984 թվականից ղեկավարել է Երեսնի հ. 58 միջնակարգ դպրոցը, իսկ 1992-ից՝ Երեսնի հ. 5 և հ. 58 դպրոցների միավորումից հետո, ղեկավարել է Երեսնի Մուշեղ Իշխանի անվան հ. 5 միջնակարգ դպրոցը: 17 տարի եղել է այդ դպրոցի հոգաժու տնօրենի ու նվիրյալ մշակող: 1998-ից Մարգարիտա Հարությունյանը հիմնարդել է մինչեւ իր կյանքի վերջը ղեկավարել է Երեսնի Մետրապ Մաշտոցի անվան երկրորդ ուսումնական համալիրը:

Մարգարիտա Հարությունյանը օժտված էր մարդկային վեհ հատկանիշներով՝ բարոյքամբ, արդարամտությամբ, ներողամտությամբ, միայն իրեն հատուկ լեցվածքով, խոսելաճով, հունդով...

Մանկավարժական մոր ու բազմաբնույթ մեթոդների կիրառությամբ, կանոնիկ ուսուցմամբ են հայտնի նրա ղեկավարած բոլոր կրթօջախները: Նա շոյալրեքն ցանցել է հունդեր, ևս հունդը եղել է առատ: Նրա աշակերտները սովորում են աշխարհի տարբեր համալսարաններում, զբաղեցնում են պատասխանատու պաշտոններ, հասարակության արժանավոր քաղաքացիներ են:

Աշխատանքային գործունեություն ընթացքում Մարգարիտա Հարությունյանը արժանացել է պետական բազմաթիվ պարգևների, պատվոգրերի, Հնորակակազրերի...

Նա սիրում էր կրկնել՝ «Իմ աշխատանքի գովազդը իմ աշակերտներն ու ծնողներն են», իսկ նրանց կարծիքով՝ «Մա ոչ թե դպրոց է, այլ հեքիատ»: ...Եվ քանի որ հեքիատները չեն ավարտվում, ուրեմն՝ չի ավարտվում նաեւ մեր սիրելի տնօրենի կենսագրությունը: Նրա անմոռանալի խորհուրդներն ու շոյալ հոգին միշտ լինելու են մեր դպրոցում, մեր կյանքում:

Նվիրյալ մոր, սիրեցյալ կնոջ, անզուգական մանկավարժի ու տնօրենի վերջին աստղային ճանապարհը թող զարդարվի մեր հոգու ծաղիկներով և օրինվի մեր աղոթքներով:

Մնաս բարով, սիրելի՛ Մարգարիտա Գուրգենի Հարությունյան:

Երեսնի Մետրոպ Մաշտոցի անվան երկրորդ ուսումնական համալիր

«Կրթություն» շաբաթաթերթի խմբագրակազմն իր ցավակցությունն է հայտնում **Մարգարիտա Գուրգենի Հարությունյանի** հարազատներին ու մտերիմներին և մաղթում մխիթարություն Սուրբ Հոգով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «Սիսի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (7 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (աղջիկների խումբ, 4 դասաժամ), երաժշտության (2 դասաժամ), կերպարվեստի (2 դասաժամ), հասարակագիտության (6 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավարից և աշխատանքային գործույթի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **հոյեմբերի 10-ից մինչեւ հոյեմբերի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **հոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Արարատի մարզի Սիսի միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 96-56-59 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի «Աղիտուխի հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ֆիզիկուլտուրայի (21 դասաժամ), ֆիզիկայի (6 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (4 դասաժամ), ՆԶՊ-ի (2 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավարից և աշխատանքային գործույթի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **հոյեմբերի 10-ից մինչեւ հոյեմբերի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **հոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 15:00-ին**, ՀՀ Սյունիքի մարզի Աղիտուխի հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ Սիսիան համայնք, Աղիտուխ բնակավայր:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 00-44-95 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի «Սեւանի Վ. Կարապետյանի անվան հ. 3 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի պատմության (18 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավարից և աշխատանքային գործույթի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչեւ հոյեմբերի 19-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **հոյեմբերի 23-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սեւանի Վ. Կարապետյանի անվան հ. 3 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Սեւան, Կարեն Դեմիրճյան 21:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0261) 2-64-27 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղն զբաղեցնելու համար:

Հաստատության տնօրենի պաշտոնի համար անցկացվող մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են՝

- 1) ՀՀ քաղաքացիությունը.
- 2) ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքը (հավաստագիր):
- Մրցույթին մասնակցելու համար հավակնորդը ներկայացնում է՝
- 1) դիմում՝ կառավարման խորհրդի նախագահի անունով.
- 2) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու անձնագրի կամ նույնականացման քարտի պատճենը.
- 3) հաստատության ղեկավարման իրավունքի հավաստագրի պատճենը.
- 4) տվյալ հաստատության 5 տարվա զարգացման ծրագիրը թղթային եւ էլեկտրոնային տարբերակներով՝ սույն կարգի 26-րդ կետի պահանջներին համապատասխան.
- 5) ինքնակենսագրություն:

Փաստաթղթերի պատճենները խորհրդի նախագահին կամ քարտուղարին առձեռն ներկայացնելու դեպքում պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:

Փաստաթղթերն ընդունվում են Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջում (հասցեն՝ ք. Երեւան, Բազրատույանց 71), **2021 թվականի նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 30-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10.00-ից մինչև ժամը 15.00-ը, բացի հանգստյան (շաբաթ, կիրակի) եւ օրենքով սահմանված ոչ աշխատանքային՝ տոնական եւ հիշատակի օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **2021 թվականի դեկտեմբերի 9-ին՝ ժամը 14.00-ին** Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 95-38-83 կամ (010) 48-06-41 հեռախոսահամարներով, էլեկտրոնային հասցեն՝ eptq11@mail.ru:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արմավիրի մարզի «*Քարակերտի հ. 2 միջնակարգ դպրոց*» ՊՈԱԿ-ի ֆիզիկայի եւ ՆՃՊ-ի ուսուցիչ թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **Նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 23-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **Նոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Արմավիրի մարզի Քարակերտի հ. 2 միջնակարգ դպրոցում: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (094) 17-20-41 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

«Ալավերդու արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի թափուր պաշտոնն զբաղեցնելու համար ՀՀ կառավարության 2021 թվականի սեպտեմբերի 24-ի N 1569-Ն որոշմամբ հաստատված նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) եւ միջին մասնագիտական պետական ուսումնական հաստատության տնօրենի ընտրության կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ «Ալավերդու արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի լիազոր մարմինը հայտարարում է մրցույթ հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղն զբաղեցնելու համար:

Հաստատության տնօրենի պաշտոնի համար անցկացվող մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են՝

- 1) ՀՀ քաղաքացիությունը.
- 2) ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքը (հավաստագիր):
- Մրցույթին մասնակցելու համար հավակնորդը ներկայացնում է՝
- 1) դիմում՝ կառավարման խորհրդի նախագահի անունով.
- 2) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու անձնագրի կամ նույնականացման քարտի պատճենը.
- 3) հաստատության ղեկավարման իրավունքի հավաստագրի պատճենը.
- 4) տվյալ հաստատության 5 տարվա զարգացման ծրագիրը թղթային եւ էլեկտրոնային տարբերակներով՝ սույն կարգի 26-րդ կետի պահանջներին համապատասխան.
- 5) ինքնակենսագրություն:

Փաստաթղթերի պատճենները խորհրդի նախագահին կամ քարտուղարին առձեռն ներկայացնելու դեպքում պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ: Փաստաթղթերն ընդունվում են Ալավերդու արհեստագործական պետական ուսումնարանում (հասցե՝ ՀՀ Լոռու մարզ, քաղաք Ալավերդի, Մարտի 8/2), **2021 թվականի նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9.00-ից մինչև ժամը 13.00-ն, բացի հանգստյան (շաբաթ, կիրակի) եւ օրենքով սահմանված ոչ աշխատանքային՝ տոնական եւ հիշատակի օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **2021 թվականի դեկտեմբերի 9-ին՝ ժամը 12.00-ին**, Ալավերդու արհեստագործական պետական ուսումնարանում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0253) 2-27-38 հեռախոսահամարով, էլեկտրոնային հասցեն՝ alarus@bk.ru:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Կայոց ձորի մարզի «Աղջաձորի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի մաթեմատիկայի (33 դասաժամ) ուսուցիչ թափուր տեղի տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **Նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 23-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **Նոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Կայոց ձորի մարզի Աղջաձորի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Աղջաձոր, 5-րդ փ., 26: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 83-21-30 հեռախոսահամարով:

Ա Ձ Ռ

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Արարատի պետական բժշկական քոլեջ» ՊՈԱԿ- հայտարարում է մրցույթ՝ ռուսաց լեզվի (306 դասաժամ), Ֆիզիկոլուրայի (338 դասաժամ) դասախոսի թափուր տեղերի համար:

Թափուր տեղի համապատասխանության նկատմամբ սահմանված պահանջներն են:

Ուսումնական պարապմունքներ վարող դասախոսը պետք է ունենա դասընթացի բնույթին բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում եւ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային փորձ: Վերոնշյալ դասընթացները վարող դասախոսների համար աշխատանքի փորձի առկայությունը ցանկալի է:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ փաստաթղթային եւ հարցազրույցի: Մասնակիցների գիտելիքների եւ կարողությունների ստուգումը՝ հարցազրույցն իրականացվելու է քոլեջի կողմից կազմված հարցատնտեսով:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովում է ներկայացնում՝

- դիմում (Չեւ 1),
- կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
- անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
- աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 4),
- մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները՝ ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր, (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերն ընդունվում են **Նոյեմբերի 9-ից, մինչև նոյեմբերի 22-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9.00-16.00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:**

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա **դեկտեմբերի 7-ին՝ ժամը 12.00-ին**, Արարատի պետական բժշկական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Արարատ, Խաճջյան 63, հեռախոս՝ (093) 93-98-98:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «*Երեւանի Յոլի. Թումանյանի անվան հ. 32 հիմնական դպրոց*» ՊՈԱԿ-ի կերպարվեստի (4 դասաժամ) ուսուցիչ թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **Նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 23-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **Նոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Երեւանի Յոլի. Թումանյանի անվան հ. 32 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Սեւանի 132: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 44-02-60 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «*Դաշտավանի Գ. Տոնոյանի անվան միջնակարգ դպրոց*» ՊՈԱԿ-ի երաժշտության (16 դասաժամ), ֆիզիկոլուրայի (20 դասաժամ), ինՖորմատիկայի (10 դասաժամ) ուսուցիչ թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **Նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 23-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **Նոյեմբերի 25-ին՝ ժամը 13:00-ին**, ՀՀ Արարատի մարզի Դաշտավանի Գ. Տոնոյանի անվան միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 10-09-58 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «*Ղվինի Լ. Ազալոյանի անվան միջնակարգ դպրոց*» ՊՈԱԿ-ի ինՖորմատիկայի (10 դասաժամ) ուսուցիչ թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **Նոյեմբերի 10-ից մինչև նոյեմբերի 23-ը Ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **Նոյեմբերի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Արարատի մարզի Ղվինի Լ. Ազալոյանի անվան միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Օրբելի 14: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (077) 02-29-82 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ «*Երեւանի Գեորգ Էմիլի անվան հ.*

